

Vi var nær ved nederlaget,
Vi strakk ikke til,
da vi revet under slaget
niende april.
Frihet bærer med sig strenge,
nådeløse krav,
og vi spurte litt for lenge:
"Hvor blir hjelpen av?"

En vår frihet er et bilde
bæret av oss selv;
stanses i vårt sinn dens kilde,
er vi dømt til trett.
Vi har lært det: Skal vi leve
ensomme og fri,
skjer det ikke ved å krevde,
bæret ved å gi.

Hver av oss ble valgt å være
landet, dag for dag.
Vi er frihet, vi er ære,
vi er nederlag.
Har vi følt det kravets smerte
ved å gi sig hen,
som et sverd igjennom hjertet,
ble vi frie menn.

Står vi under skjebnens øde
ensom med vår tross,
kommer levende og døde
for å hjelpe oss -
de som gikk fra liv og lykke,
de som da det gjaldt,
ørket intet rognestykke,
men betalte alt:

Flyverne i himmelrummet,
menn på dørk og dekk,
fangene som venter, stumme,
på å føres vekk,
landets ukjente soldater
Stolte kan vi si:
Vi har fått som kamerater
bedre menn enn vi.

Skammens natt tar aldri ende
uten ved vår ild,
vi skal brønne og forbrenne
så en dag blir til.
Fra vårt hjerte, fra vår panne
skal på veien hjem,
stå et lysskjær over landet,
når det stiger frem,

Drømmen om freden.

Et håp brast. Det ble ikke fred til jul.

Og mange har i den senere tid sikkert spurt seg selv ikke uten en viss angstelse i sinnet: Hva slags fred blir det? - når den engang kommer. De har tenkt om innpolitiske ure, ja våpnede konflikter, i befrielse land. - Er dette freden?

De tenker ikke bare på de ulykkelige land, langt borte, de tenker også på vårt eget land, på den dag fredsklokkene skal ringe herhjemme. Blir det for et enig og for befrielsen lykkelig folk at klokkene kommer til å ringe. Vil folket stå enig sammen til landet er gjenreist og vi kan begynne å bygge det nye fri Norge for vår etterlekt slik som president Roosevelt har sagt det: fritt for frykt, fritt for undertrykkelse og fritt for nød, i en verden fri for krigstrusselen? Skal den dagen freden er vår, bli som en riktig strålende og berusende 17. mai - med hundre tusen norske flagg som smeller i vinden og med en jublende befolkning som hylder vår hjemvendende kong og regjering og stridsstyrkene ute og hjemme?

Det hadde de trodd mange som har ofret og lidt for befrielsen. Slik hadde de drømt drømmen om freden. Det var dette julebudskapet de hadde ventet.

Har de også dette håpet om freden bristet? Var det bare en drøm? - Nei, ikke bare. Men vi trodde at alt med en gang skulle ordne seg til det beste for våre allierte og for oss selv. Vi hadde ikke innsikt nok til å bedømme om forutsetningene for en slik fred var tilstede, i hvert enkelt land. Frihet og demokrati som for oss var selvfølgelig, eksisterte ikke på samme måte og i samme grad i Hellas, ja ikke engang i Belgia og Frankrike. Hellas var i realiteten et diktatur da det kom under den tyske stavel. Der har det ikke vært noen politisk frihet etter våre begreper. Det greske folk har ikke hatt samme erfaring som oss. Det har vært at de som har sittet med den politiske makten og kommandert politi og hær, også har hatt de beste valg sjansene. Derfor har revolusjoner og statskupp inngått i landets politiske praksis, som hverken utenknelige eller sjeldne midler for opposisjonen - eller opposisjonene. Med denne erfaring er det forståelig at det i demokratisk livsførsel ikke særlig trenede greske folk er mistenksomt innstillet og gjerne vil sikre seg makten mens de har den, fordi makten er den tradisjonelle vei til regjeringsmyndigheten. Og makten ligger her i geværet og mitraffjosen. Det er derfor ELAS ikke vil la seg avvåpne, det er derfor de krever de regulære kongelige tropper avvåpnet. - Likevel skulle mulighetene for en løsning ikke være små. Og Hellas trenger å stå sammen. Det er et grusomt herjet og et uthungret folk som har stilles overfor fredens og gjenreisningens oppgaver.

Vi sa at friheten og demokratiet var noe annet og mer for oss enn selv for Belgia og Frankrike. Derfor mente vi at vi hadde klart å utvikle demokratiet som politisk prinsipp i stats- og kommunestyret i videre grad enn disse land og å føre demokratiet and inn i vårt økonomiske liv i ordning av arbeidsforholdene og i de sosiale forhold. - Det som er skjedd i visse befrielse land er derfor forklarlig - om enn trist. For oss bekrefter det nødvendigheten av politisk og individuell frihet. Og det er menneskenes kamp for disse rettigheter vi er vitne til. Drømmen om at alle ville stå samlet om gjenoppbygningen uten for sterke politiske rivninger i de befrielse land berodde på manglende innsikt i de faktiske forhold. Men det må huskes at befrielsen fra det tyske slaveri blir ikke av mindre verdi for disse folk selvom de er innbyrdes uenige. Befrielse er jo forutsetningen for en lysere framtid, selvom det er vanskelig å enes om veien man skal gå.

Vanskene i flere av de hittil befrielse land har ganske tydelig innvirkning på vår egen innstilling til freden etter befrielsen av vårt land. Samtidig som vi er klar over at vår situasjon er en ganske annen enn Frankrikes eller Belgias, for ikke å nevne Grekenlands, når det gjelder unop-

sats av hver enkelt for å bringe landet på fote igjen. Nye tiltak vil kalles på vår offervilje og vår solidaritet. Den felles innsats i kampen for vår frihet vil forhåpentligvis føre oss sammen i en fellesinnsats for freden; men det er innlysende at det i et fritt, demokratisk land vil komme til interessenkonflikter når det gjelder valg av midler for å nå det ønskede mål. Når vi sier at friheten har levet igjennom denne tiden i alle virkelige nordmanns hjerter, hvor den har hatt et "eksil" som hverken Gestapo eller dets leiesvenner har kunnet nå, så betyr det at når befrielsen kommer vil hver enkelt bruke sin frihet til å innvirke på samfundet så det mest mulig følger den kurs i gjenreisningsarbeidet som man selv bifaller. Det betyr folkestyre, men absolutt ikke borgerkrig. Hos oss vil intet maktbruk - eller andre udemokratiske midler - for å gjennomføre en reform finne den ringeste tilslutning. Det er ikke fordi vi er noe "bedre" enn f. eks. grekene, men fordi vårt samfund har utviklet en høyere grad av demokrati.

Vårt håp om freden behøver så visst ikke briste, men det må bygges på mer enn en drøm. Realitetene rykker oss inn på livet, fordi freden nærmer seg. Derfor er vi også i det siste blitt mer nøkterne. Det betyr ikke at vi har gitt vår idealisme på båten, eller at vi er mindre glødende for vår sak. Samtidig med at alvoret har satt sitt preg på vår innstilling til freden, er vår motstandsvilje og kampkraft sterkere enn noensinne. Det kan være en styrke å møte det harde sluttoppgjøret og freden med en sterk og nøktern innstilling. Hvis vi er forberedt på å møte vansker, kan drømmen om freden likevel bli virkelighet. - 0 -

Jødeproblemet.

Jødene har aldri vært noe problem hos oss. Men hvorfor har de vært forfulgt gjennom århundrer? Hvorfor har nazistene drept millioner av dem i likfabrikkene i Lublin og andre steder? Den engelsk-jødiske forfatter Louis Golding skriver i sin bok "The Jewish Problem" (nov. 1938) sin mening: "I den første halvdel av sin minst 3 tusen-årige historie bodde det jødiske folk i sitt eget land og dyrket sin jord. Økonomisk sto de tilbake. Fønikerne hadde monopol på handelen i Palestina og måtte ingen konkurranse fra jødene side. Bare ved dyrking av én usynlig gud og ved sin strengere moral skilte jødene seg ut fra andre folk. - Etter romerke fælttog mot Palestina i begynnelsen av vår tideregning var det slutt med jødene uavhengighet. De ble spredd som slaver rundt om i verden, men i motsetning til andre folk lot de seg ikke assimilere. De trodde at når Gud ville, skulle de en gang få vende tilbake til sitt land som et fritt folk. Men bortsett fra et par rent religiøse forfølgelser, var det ingen anti-jødiske bevegelser i allfall i de første 6 århundre jødene var bosatt i Europa. Med kristendommens framvekst ble det anderledes. Det var ikke noe godt forhold mellom de to religioner og de kristne satte igang den propaganda som tilslutt skulle gjennomsyre slektene: "Jødene drept Jesus Kristus. - Ikke-jødene kjente ikke jødisk tradisjon og visste ikke hvor fullt ut jødisk all Kristi lære var. De glømt at hans første tilhengere var jøder. - Da kristendommen i 313 e. Kr. ble statsreligion i Rom, ble jødene borgerrett begrenset og også på mange andre måter ble de satt i en uheldig størrelse. Og det var en ulykke for jødene at der anti-jødiske politikk hadde sitt høydepunkt samtidig som den lovlov ble utgitt som senere europeisk rett skulle bygge på. Tross disse anti-jødiske bestemmelser holdt dog romersk toleranse seg lenge sterk.

I middelalderen ble oss religiøse tro noe som angikk alle. Kampen mot hedendommen var igjen i sin misjonære iver kastet så de kristne sag over jødene. Gamle anti-jødiske lovbestemmelser ble støvet igjennom og for første gang tatt virkelig alvorlig. Nye kirkemøter vedtok på ny alle de tidligere forholdsregler: Jøder måtte ikke ha noen administrativ stilling. Man kunne bare ha jøder i sin tjeneste. Vantro (i praksis vesentlig jøder) og kristne måtte holdes adskilt for å hindre uheldig innflytelse. I hver by ble det et bestemt kvarter beregnet på jøder. Porten til inngangen ble stengt hver aftener. Og folk måtte vite hvem som var jøder. De vantro skulle bære et be-

etter Kristi fødsel et anseelig antall jødiske bønder. Tidlig ble det forbudt dem å arbeide på marken om søndagen. Senere insisterte kirken på at tienden skulle betales av alle. Jøden kunne derfor bare dyrke jorden hvis han understøttet en etter hans mening avguderisk tro. Og det senere feudale systemet ga bare en mann jord på den betingelse at han betalte en viss leie og gjorde visse tjenester, den viktigste var å følge lensherren i krig. Men det kunne jødene ikke. - Tross alt fantes det fremdeles jødiske bønder. Til slutt ble det forbudt dem å være selveiere. Jordbruket ble fullstendig lukket for dem. - Lange var jøden kjent som dyktig håndverker. Men ut i middelalderen ble alle håndverker organisert i laug med monopol på all tilvirkning. Og til disse laug fikk ikke jøder adgang. Laugene tok kraftige skritt for å hindre jødene i å drive selvstendig virksomhet. Og det lyktes dem. Bortsett fra noen få håndtøinger, f. eks. skredderyrket, og på noen få steder, ble ethvert håndverk stengt for bekjennere av jødisk tro. - Handel lå godt til rette for jødene; men for en handelsmann med jødemerke var faren for overfall særlig stor. Og under angrep på jødekvartaler ble varelagrene plyndret og brant. Dessuten ble de kristne fra prekestolen oppfordret til ikke å ha noe med jøder å gjøre. Til slutt ble så handelen samlet hos kjøpmannslauget der jødene i alminnelighet ikke fikk adgang.

For jødene sto nu bare det rone-kroppsarbeid tilbake, eller - de hadde ennå en utvei. - Pengeutlåneren var alltid blitt møtt med uvilje, hos jøder og hos de kristne, uansett renten han tok. Mens kirken forbød alt utlån oppmuntret imidlertid kronen til det. For kongen var det en fordel at utlåneren var jøde, avhengig av kongen som denne var. Kongen ikke bare tillot ham å låne ut, men tvang ham faktisk til det. Og tross sin opprinnelige uvilje mot utlånsvirksomhet, lot jødene seg nå drive inn i det, utelukkende som de var fra å bruke sin kapital på annen måte. Sikkerheten var den gang så liten - ofte mistet utlåneren alt - at det var nødvendig å ta høyere renter. Det førte til øket harme og var nok et påskudd til angrep og nye restriksjoner. - Senere åpnet det seg noen nye muligheter til erverv: Kjøpmannslauget kunne vanskelig hindre jøder i å dra rundt som kramkerer. Håndverkerlauget kunne ikke hindre dem i å kjøpe og selge brukte varer.

Når en del av befolkningen slik ble utsatt for fordømmelse og hån og var spørret ute fra alt naturlig samkvem med andre mennesker, er det naturlig at det oppsto absurde misforståelser om dem, at de ofret kristne barn etc. - Under korstogene trodde ivrige korsfarere at de kunne vinne paradiset ved å drepe vantro, hvilket religionssamfund disse enn tilhørte. Også jødiske kvartaler ble anfallt. - Under svartedauen mente man at det var jøder som hadde forgiftet brønnene og jødiske samfund ble utryddet til gjengjeld. - I land etter land til alle tider kom nye forfølgelser med uendelige lidelser. Og fra land etter land ble jødene utvist.

Det store ved jødefolkets historie opp til det 19. årh. er at bare en formell antagelse av kristendommen hadde gitt jøden rett til å forbli i landet og nyde sin frihet og eiendom. Men det var få som benyttet seg av dette. (En sammenlikning med forholdene i Arabia, India og Kina viser at anti-semitismen vesentlig er europeisk eller "kristen").

Med den franske revolusjon og liberalismen begynte en ny era i jødefolkets historie. Etter 1870 var jødens emancipasjon stort sett oppnådd. Og sikre på at deres ønsker nå var slutt, satt oppløsningen innom de jødiske samfund inn. Jødene ble engelskmenn, franskmenn og tyskere. Også de som forble tro mot jødedommen, modifiserte sin gudsdyrkelse og sine skikker.

Nå kunne jødene endelig gjøre og leve som de ville. De sprangte fram og under den fri konkurranse oppnådde de en dominerende stilling i samfunnsliv og kulturliv i forhold til sitt folketal, i en grad som aldri hadde vært tilfalle under normale forhold. - Forsvædikan man si at det jødehat som vokste fram i slutten av 19. årh. hadde "en slags" større undskyldning enn før. - Og jødernes lidelser var ikke forbi. Fordømmene var sterkere enn logikken. Den kirkelige anti-semitiske holdt på å forsvinne; men i Tyskland vokste det påny fram en anti-jødisk bevegelse. Nye argumenter måtte finnes opp for forfølgelsen. Man skapte begrepet "rase". Før i tiden hadde jødene iallfall 2 muligheter. De kunne gå over til kristendommen. Det var

umulig nå. "En rase" kan intet menneske undra seg. For sto alltid noen land åpne for dem. Nå var også denne mulighet stengt. Verden syntes delt i land der jøder ikke fikk lov til å bo, og land der de ikke fikk komme inn. For mange jøder sto bare en utvei åpen. En nazi-tjenestemann pekte på denne veien til en jøde som hadde fått ordre om å forlate Østerrike, og som meddelte at intet land ville gi ham visum. "Veien til Donau er åpen", sa nazisten. Men den vei vil jødene ikke gå." -

Vi vet ikke om Louis Golding har rett i sitt syn på utviklingen. Vi kan bare si som Sigurd Ippel: Antisemitismen, det er selve spiren til nazismen. Seirer den har nazismen likevel seiret. - Her i landet har jødene aldri vært noe problem. Men andre forhold kan komme. Vi må love oss at aldri skal jøder eller noe annet folk bli forfulgt eller urettferdig behandlet for sin tros skyld. Dette må være et av julens krav til oss.

- 0 -

Fri norske myndigheter i arbeid på norsk jord.

Norges Ryt for 6. des. bringer et intervju med den første norske fylkesmannen på fri norsk jord, redaktør Peder Holt. "Oslo radio", sier han, forsøker å fortelle nordmennene at folk i Finnmark tryglet tyskerne på sine knær om å få lov til å bli med sydover. Men jeg kan forsikre at vi her oppe tok imot russerne med begeistring og at det hersker det beste forhold mellom de russiske tropper og den norske befolkning."

"Har De hørt om noe tilfelle hvor russerne har grepet inn mot quislingen? En kunne jo ha ventet det etter russernes uforsonlige holdning mot landsforrædere i alminnelighet."

"Nei, på ingen måte. Tvertimot. Russerne har erklært at de ikke vil blande seg inn i vårt indre styre. Min erfaring er at de vil følge dette prinsipp helt ut. - Den påståtte russiske fare som tyskerne har skremt med, er den rone svindel. Østfinnmark er idag en kriosherjet og avsvidd landsdel, det er så, men det er en fri del av Norge med helt norsk administrasjon. Og den russiske krigsmakt som har befri oss opptrer med en forståelse og hensynsfullhet som er uanstående. Det ville ha vært helt utenkelig under tysk besettelse. Hvis jeg kan nå frem til folk i det okkuperte område, vil jeg rope så kraftig jeg kan. Prøv å utnytte den forvirring som oppstår når tilbake trekningen av de tyske hovedstyrker begynner. Vi har eksempler på at en avskåret telefonledning har reddet et helt distrikt fra å bli avsvidd og befolkningen fra å bli bortført. - Når de tyske tropper har forlatt et område, da gjelder det at de som er blitt igjen ikke nøler et øyeblikk med å ta fatt. Det første som må fjernes er veier, broer, telefonlinjer og andre kommunikasjonsmidler. Alle må ta fatt. Ingen må spare på kreftene. Alle må arbeide for landet, ingen for seg selv. - 0 -

En orientering om pelsskinnomsetningen.

Det har i det forløpne år inntrådt store forandringer innen pelsdyrnæringen. Norsk Pelsdyrslags som er en fri institusjon og som er dannet for å fremme oppdretternes interesser, har inntil år blitt skånet for inngripen fra nazimyndighetenes side. En total forandring inntrådte imidlertid ved siste årsmøte på Dalen i Telemark i sommer. Styret i Pelsdyrslaget blir valgt av utsendinger fra lokallagene rundt om i landet, og N.S. har ikke så stor tilslutning blandt oppdretterne at det på lovlig måte var istand til å kaste det gamle styre og få valgt et nytt parti-styre. Det gamle styre ble da også onstannig gjenvalgt på årsmøtet på Dalen; men myndighetene hadde åpenbart funnet tiden beilelig til å gripe inn. Det ble sendt et telegram til Dalen der det het at nye valg ikke skulle finne sted før etter nærmere ordre fra Næringsdepartementet. Så ble ganske enkelt noen medlemmer av det gamle styre avsatt og nye N.S. folk innsatt. Samarbeidet med de gjenstående medlemmer av det gamle styre kan ikke ha gått noe særlig bra for i disse dager bringer avisene meldingen om helt nytt nazistyre samtidig som Norges Pelsdyrslags heretter sorterer under Norges Bondesamband. Dermed er alle bånd brutt. Enhver oppdretter må ta sitt standpunkt. Og valget er såre enkelt: Fullstendig boikott av Pelsdyrslaget så lenge nazistyre sitter ved makten. Ingen oppdretter tar imot noe tillitsverv. Ingen fornyer sitt medlemskap i laget.

Det nye nazi-styre i Pelsdyrslaget har nå avsluttet en kontrakt med Tyskland og akter å sende minst 25.000 sølvrevskinn ut av landet. At Norge

ikke får noe igjen for dette i form av varer e.l. fra Tyskland, kan vel ingen oppdretter være i tvil om. Noen ekstra omreininger i seddelpressen og den saken er ordnet. Derfor må ingen god nordmann sende inn sine skinn til Norges Pelsdyrslag, og heller ikke selge sine øvrige skinnsorter som platin, blårev, mink etc. over norske auksjoner, da som kjent minst 80% av salget er tvungen eksport til utlandet. Oppdretterne får nok penger for disse skinn, men hvilke penger. At landet gir bort skinn som sendes til Tyskland er hevet over tvil. Skinnene må derfor lagres forsvarlig. Etter krigen kan de skaffe landet et kjærkomment beløp i utenlandsk valuta. Idag sender altså ingen god nordmann sine skinn til Norges Pelsdyrslag eller til auksjonene. Har oppdretteren ikke råd til å holde på skinnene, får han selge til andre oppdrettere, eller låne penger av gode nordmenn mot sikkerhet i skinnene.

0

Fra hjemmefrontens ledelse.

Bedriftsvaktene. Som følge av det økede antall sabotasjehandling mot krigsviktige bedrifter, har tyskerne selv overtatt vakt holdet ved en rekke bedrifter. Derfor kommer spørsmålet om bedriftsvaktene igjen i en annen stilling. Heretter er parolen: I de tilfeller tyskerne selv overtar vakt holdet, skal alle ekstra sivile vaktmannskaper utenom de faste vaktmenn, nattevakter portnere o.l. trekkes tilbake.

0

Frankrike reiser seg.

Ingen europeisk nasjon har under denne krigen vært så dypt nede, relativt sett, som Frankrike, men ingen har heller vist en slik evne til å reise seg igjen, sier den amerikanske radioreporter Arthur Baycombe som en sammenfatning av sine inntrykk fra en reise rundt i landet.

Frankrikes fall var så dyrt fordi det var en stormakt som falt, en nasjon med store militære tradisjoner og politisk geni, og så viste det seg i 1940 at det hele gikk overende for det første stormkast. Katastrofen avslørte dyptgående svakheter i det franske samfunn, rättskap og åreforkalkning, og følgen ble i lang tid en utpreget defaitisme, en ren selvpoppgivelse. Det politiske uttrykk for dette ble collaborationismen, samarbeidsmentaliteten som grep mer om seg i Frankrike enn i de fleste andre okkuperte land. Nederlaget og okkupasjonen ble imidlertid en hard skole, og under overflaten vokste det fram et nytt, vitalt og kompakt Frankrike.

Dets første manifestasjon var maquis-styrkenes innsats under invasjonen. Den var ikke bare til uventet stor hjelp for de allierte armeer, den bidrog mer enn noe annet til å gjengi franskmennene deres selvfølelse og tro på sitt land og sine egne evner. - Men med frigjøringen var ikke alt gjort. I den første tid så det mer enn en gang ut som om Frankrike var på vei mot katolske, ja anarkistiske tilstander. Forskjellige politiske grupper trakk i hver sin retning, og det syntes smått hovendt med evnen til samhold og lojalitet. Imidlertid er det blitt gått over all forventning. Først og fremst skyldes det at Frankrike har en ubestridt, samende foreniskikkelse i general de Gaulle, og at han har vist seg å være ikke bare en nasjonalhelt, men en politiker av dimensjoner (eller han forstår å lytte til kloke medarbeideres råd, og for resultatets skyld kan det komme på ett ut).

Den sterke radikale reformiver på det innenrikspolitiske område kom han i møte ved radikale sosiale tiltak og retningslinjer, og ved å innlemme de væpnede innenriksstyrker i den regulære armé løste han på en smidig måte en situasjon som holdt på å bli et problem, som er blitt et problem i Belgia og som er blitt mer enn et problem i Hellas. Det er ingen tvil om at den politiske vind i øyeblikket blåser ganske kraftig fra venstre i Frankrike, ikke minst fordi det var gruppene til høyre - storindustri og høyfinans - som i første rekke rekrutterte collaborationistenes rekker. Har folket har ropt på sosialisering av de store karteller og trustor, er det kanskje ikke først og fremst en radikal sosial og økonomisk politik, men en radikal nasjonal politikk, en straff og holdningsløse. Erfaringer for hvilken rolle storkapitalen har spilt når det gjelder korrumpert av fransk politikk og fransk presse også før krigen, har dosputen spillt inn. Det franske demokrati var betondt; folket bruker nå kirurgens kniv på det.

Det er også betegnende at kommunistene, som (bl.a. p.g.a. sin store innsats under oppbygningen av maquis'en) spiller en framskutt rolle i dagens Frankrike, idag ikke er internasjonalistisk, men først og fremst et nasjonalt parti, og at dets sosialpolitiske doktriner ikke er revolusjonær i ordets gamle forstand, men nærmest reformistisk. Det blir for tiden forhandlet om en sammenslutning mellom de kommunistiske og det sosialdemokratiske parti i Frankrike til ett stort arbeiderparti, og det er tale om dannelsen av en ny folkefront sammen med de katolske demokrater, (et kirkelig centrumparti blandt hvis representanter i regjeringen er den meget kloke og humane politiker Bidault).

De Gaulle hadde store vansker i den første tid. Det engelske og ganske særlig det amerikanske utenriksdepartement så lenge med en viss skepsis på ham, og det varte lenge etter invasjonen før de overhodet ville anerkjenne ham som fransk regjeringssjef. Den nosisjon han hadde i det befriete Frankrike, var imidlertid så sterk at anerkjennelsen kom så og så automatisk, og ikke lenge etter ble Frankrike endog innlemmet i stormaktenes krets igjen ved at det ble representert i det rådgivende Europa-utvalg som bl.a. utformer våpenstillstandsbestingene overfor Tyskland.

Omtrent samtidig med dette gjorde England sterke tilnærmelser til de Gaulle for å interessere ham for dannelsen av en "vestblokk"; med en fransk-engelsk militærallianse som kjerne skulle den omfatte også Belgia, Nederland, Danmark og eventuelt Norge og utgjøre en garanti for freden i Vest-Europa. Forhandlingene om denne blokk kom imidlertid noe i bakgrunnen da de Gaulle ble innbudt til Moskva, som hele tiden hadde behandlet de Gaulle og hans regjering med all mulig kurtosis, og det kan vel hende at generalen med en viss skadefryd har latt de tidligere avvise og kjølige engelskmenn vente, mens han reiste for å konferere med Stalin.

Resultatet av Moskvaferden var en fransk-russisk vennskapspakt. Det er en kjennsgjering av epokegjørende art i det nye Europa. Med denne traktat har de Gaulle og Bidault grøpet tilbake til den franske utenrikspolitiske maksime fra tiden før den første verdenskrig: allianse med Russland, stormakten i Tysklands rygg, som grunnlaget for Frankrikes sikkerhet og likevekten i Europa. I tiden mellom de to verdenskriger hadde Frankrike glemt denne lære; ideologiske og andre uoverenstemmelser med sovjetstyret gjorde forholdet til den østlige stormakt kjølige, og Frankrikes hegemoni på kontinentet var lenge så ubestridt at behovet for en sterk, vennligsinnet makt i Tysklands rygg, kom i skyggen. Allianser med makter av annen rang, Polen, Tsjekkoslovakia, Romania og Jugoslavia trådte i stedet, og en politiker som Laval forsøkte også en balansering med Italia. Resultatet ble München, og hele systemet brøt sammen i denne krig. Frankrike er nå vandt tilbake til politikken fra før 1914. De to makters felles interesse av å holde Tyskland i sjakk er også iøynefallende, og det heter at Stalin har vist full forståelse for Frankrikes krav når det gjelder sikringen av østgrensen. Bidault har uttalt at Frankrike ikke ønsker noen anneksjon av tysk område, men det krever for sin sikkerhet internasjonal kontroll med de strategiske og krigsøkonomiske viktige strøk Rhinland og Ruhr-området. Også innenrikspolitisk vil Russlands-pakten sikkert vise seg å være et klokt trekk av de Gaulle, idet den i høy grad styrker hans stilling overfor de franske kommunister.

Om de Gaulle har funnet at det ikke hastet så med forhandlingene om vestblokken og om han nå etter sin avtale med Russland står betydelig friere og sterkere som forhandlingspartner, vil det sikkert ikke si at spørsmålet om den engelske allianse forsvinner fra dagsordenen. Dertil er de to vestmaktens interesser alt for intimt sammenknyttet. Frankrike kan ikke løse sitt sikkerhetssystem uten i samarbeid med britisk sjømakt, industri og finans, og England kan ikke - særlig i robotbindingens tidsalder - klare seg uten gode og sterke venner ved kontinentets vestlige rand. Hvor omfattende vestblokken blir og hvordan den skal innføres i det universelle sikkerhetssystem etter krigen, er ennå uvisst, men at England og Frankrike igjen vil finne sammen er ganske sikkert. For ingen av dem kan Russland erstatte den annen, og noen motsetning mellom de eksisterende fransk-russiske og engelsk-russiske pakter skulle ikke eksistere. Hver av de 3 makter vil etter denne

krig måtte erkjenne at deres sikkerhet ikke kan bygge på to - men for å få full stabilitet - må ha 3 pilarer.

Om Frankrike har gjenvunnet meget av sin tapte posisjon i internasjonal politikk og for tiden nyter godt av en ganske stor indre stabilitet, er ikke dets problemer slutt med det. Et veldig indre oppbygningsarbeid gjenstår. Tross i at krigen gikk forholdsvis fort fram over fransk jord, er ødeleggelsene enorme, bare tenk på hva 4000 ødelagte jernbanebruer betyr i et land hvor forsyningsproblemet er skrikende! I stor utstrekning er også havnene, fabrikkene, gruvene, telefon- og telegraflinjene ødelagt. Ravarelagrene er tomme. På mange områder er det slik at hva den tyske utplyndring og rovdrift sparte, tok den allierte bombing, og det som ennå var igjen, sørget tyske pionerer for å ødelagge for tilbaketoget. At det gjenreisnings- og reformarbeid som forestår kan vekke nye politiske stormer, kan bare den blinde fornekte, og ingen kan si hva resultatet blir. Men hvorom allting er: det nye Frankrike har fått en god start, en forbausende god start, og alle gode ønsker vil følge det på dets videre bane, slutter Bycombe.

- 0 -

UKEN SOM GIKK (14. - 20. des.)

Vestfronten. Lørdag 16. des. åpnet tyskerne overraskende en større offensiv på 1. amerikanske armers front sør for Aachen-avsnittet, fra Malmédy-sektoren til Luxemburgs grense nær Trier, en strekning på ca. 80 km. Offensiven ble innledet med en meget intens, men kortvarig artilleriforbereidelse og hadde sterk flystøtte, likesom det ble satt inn betydelige panserstyrker og fallskjermtropper. Det er klart at det her er tale om noe mer enn et lokalt motangrep; det er den første større offensive aksjon tyskerne har satt i verk siden de tapte slaget om bruhodet i Normandie i sommer.

Det avsnitt som er valt for angrøpet, den såkalte Eifel-front, har vært meget rolig i hele høst; de allierte har tydeligvis interressert seg lite for det, da terrenget ikke egner seg for offensive operasjoner inn i Tyskland; Eifel er et skogsområde med tildels nok så høye fjell, og avstanden til Rhin er større enn nordenfor. De allierte linjer har derfor antagelig vært forholdsvis tynt besatt. Tyskerne har takkot være det elendige flyvær i det siste tyensynlig også kunnet gjennomføre sin oppmarsj uten å bli oppdaget, noe som sikkert også skyldes en dyktig gjennomført kamouflasjeteknikk. - P.g.a. overraskelsesmomentet har tyskernes offensiv i første fase hatt en tildels ikke ubetydelig framgang; de har bl.a. tatt tilbake Malmédy og på enkelte punkter støtt ca. 30 km fram på belgisk område (den opprinnelige frontlinje fulgte stort sett grensen). Offensiven har 3 tyngdepunkter, ved Moncheau (i Malmédy-sektoren), ved Vianden (på Luxemburgs grense omtrent rett nord for hovedstaden) og ved Echemach (n.v. for Trier

Det som først og fremst interesserer, er spørsmålet hvorfor tyskerne i sin nåværende hardt trængte situasjon har gått til et så dristig skritt som en virkelig motoffensiv. Flere forklaringer er mulige: 1) Det dreier seg om en rasjonell, militært begrunnet operasjon. Hensikten må da i første rekke være å bringe forstyrrelser i de allierte oppmarsj- og angrøpsplaner gjennom en taktisk overrumpning (som i første omgang også later til å ha lyktes). De allierte må foreta omgrupperinger av sine styrker for å møte den nye tyske trussel, og det kan få følger både for disposisjonene i Aachen-avsnittet og ved Saar. Tyskerne kan på den måten oppnå en foreløpig avlastning av trykket i disse tilstøtende avsnitt, og det er meget mulig at situasjonen både ved Aachen og i Saarområdet har vært så truende og de alliertes forberedelser for et nytt hovedstøt kommet så langt, at tyskernes eneste utvei har vært å slå inn på en offensiv linje, fordi tidsfaktoren for dem i øyeblikket spiller en større rolle enn en offensivs ofre og risiko. 2). Offensiven kan være politisk bestemt. Den tyske ledelse har mer eller mindre klart sett det håpløse i den rent militære situasjon og vil gjøre sitt ytterste og siste forsøk på å oppnå en kompromissfred. Som et preludium til eventuelle forhandlinger (det har i det siste også gått visse rykter om fredsforløpene via Vatikanet) kan en demonstrasjon av Tysklands gjenværende-kampkraft være hensiktsmessig; man vil vise at det ennå kan koste meget å slå Tyskland militært, og setter sitt håp til krigstrett

heten i de allierte land; kanskje er det i Tyskland også ennå noen som regner med muligheten av en splittelse innenfor de alliertes rekke. Begge håp vil vise seg like fåfengte. 3) Offensiven kan i første rekke være bestemt av hensynet til den tyske moral, ikke minst på hjemmefronten, idet man etter de mange nederlag i sommer for enhver pris ønsker positive resultater å peke på. 4) Offensiven kan være en siste desperat gestus, et ønske om å sette alt inn på ett kort og gå under i en siste stor kraftanspennelse.

Blandt disse muligheter er det - etter de sparsomme opplysninger som hittil foreligger - alternativ 1 som har mest for seg (selv om naturligvis politiske og psykologiske momenter kan ha vært medbestemmende). For dette taler også den kjennsgjøring at det idag ikke er Hitler, men generalene som fører kommandoen i vest (Rundstedt har overledelsen og Model leder mot-offensiven). Men under enhver omstendighet er det klart at tyskerne ikke kan gjøre seg forhåpninger om større, varige resultater. Rent teoretisk har de selvfølgelig muligheter for å sette inn støt både i flanke og rygg på såvel styrkene i Aachen-sektoren som styrkene ved Saar. Men en slik suveren utnyttelse av mulighetene har tyskerne nå ikke lengre resurser til å gjennomføre. Man må ikke la seg forvirre av resultatene i den innledende fase av slaget; de må i første rekke skrives på overraskelsesmomentets regning. De allierte har en så overveldende overmakt på vestfronten både i tropper og materiell at tyskerne med sitt medtatte apparat, sin mangel på strategiske reserver og sine sparsomme tilførsler bl.a. av olje, sikkert ikke kan utnytte innbruddene til noen opprulling av flankene mot nord og/eller sør. Tvert imot vil situasjonen lett kunne vende seg til en omfatning av de tyske styrker når man tenker på de troppemasser de allierte har konsentrert, særlig i Aachen-avsnittet i tyskernes høyre flanke.

Noe mer enn en forbigående lettelse kan tyskerne neppe oppnå ved sitt støt inn i Ardennene, som lite egner seg for større bevegelige operasjoner og som ikke byr på operative mål av høyere rang. Det er naturligvis i og for seg overraskende at tyskerne overhodet kan samle seg til en større offensiv operasjon i øyeblikket (og det kan bl.a. være en nyttig påminnelse for den amerikanske hjemmefront om at krigen ennå ikke er vunnet og at krigsproduksjonen ennå ikke kan vike prioritet for fredsproduksjonen på noe felt), men i det lange løp må det for de tyske styrker bli en langt kostbarere taktikk å møte den overlegne fiende i et åpent feltslag enn å forsvare seg i sine festningslinjer av trøppebesparende stål og betong.

Det har i det siste vært sendt ut meget få meldinger om kampenes gang av begge parter, men en melding onsdag 20. des. om at amerikanerne har tatt tilbake Moncheau kan kanskje være det første tegn på et tysk tilbakeslag, og peker på faren for den høyre flanke.

På de andre avsnitt i vest er det liten forandring. I Colmar-avsnittet har tyskerne satt inn motangrep, sannsynligvis for å støtte offensiven langs nord. I Saarområdet har Patton en viss framgang, bl.a. er mesteparten av Dillingen rensert, og i det nordlige Alsace har Patch gått ganske betydelig fram i området mellom Weissenburg og Rhin; både Weissenburg og Lauterburg er tatt, Leuter-elva er forsert og amerikanerne har rykket inn over grensen.

På de øvrige fronter i Europa er forandringene ikke store. Russerne presser fortsatt kraftig på i Ungarn, særlig langs den tsjekkosløvske grense, hvor de har hatt god framgang. I Hellas er det forhandlinger igang, og kampvirksomheten har tatt noe av.

På Filippinene har amerikanerne gjort et nytt langt sprang, fra Leyte (hvor kampene ennå pågår i tropisk regn) til Mindoro, i øygruppens vestligste del. Landgangen gikk utmerket og amerikanerne har alt tatt den viktige by San José, erobret en flyplass og sikret seg herredømmet over Mindoros sørlig del. Kan operasjonene gjennomføres tross de farer som truer forbindelseslinjene mellom øyene, vil amerikanerne oppnå en rekke viktige strategiske fordelene. De jap. styrker på Filippinene vil på en effektiv måte være splittet i to grupper, amerikanerne vil få en utmerket basis både for flyangrep og invasjonsforetagender mot hovedøya Luzon (med Manila) rett nord for Mindoro, og de vil ha åpnet seg et vindu mot det Sørkinesiske Hav, hvor

deres fly og ubåter vil kunne sette en alvorlig trussel mot den livsviktige japanske sjøfart på Malakka og Nederlandsk Ostindia.

Krigen i luften: Det darlige vår på vestfronten har begrenset luftvirksomheten. De all. flystyrker har likevel gjennomført en del kraftige angrep mot tyskernes kommunikasjonslinjer, og i listen over bombemålene merker vi oss en del nye navn, som Siegen i Ruhr og Ulm på linjen München-Stuttgart. I Ulm har tyskerne nylig foretatt store utvidelser av skiftetomtene for å kunne klare den økede belastning av linjene til fronten. Trafikken i det vestlige Tyskland går nå heller ikke bare én vei, idet evakueringen av sivilbefolkningen i stor utstrekning legger beslag på transportmidlene østover. - Når den tyske motoffensiv kunne komme så overraskende på de allierte, må dette delvis også skyldes de vanskelige værforhold. Tåken, sneen og regnet har vanskeliggjort luftobservasjonene, og under tyskernes videre framrykning har de all. marktropper savnet den overlegne luftstøtte de har vært vant til. Hvor hurtig tyskernes motoffensiv vil kunne stanses, kan avhenge av de kommende dagers flyvær.

Bombingen fra Italia denne uken har vært livlig. Trafikkmal i Sør-Tyskland, Østerrike og Jugoslavia er blitt jevnt angrepet for å vanskeliggjøre de tyske tilførsler til frontene i Ungarn. Det store syntetiske oljeanlegg i Bleckhammer i Tsjekkoslovakia er bombet 4 dager i trekk. Hensikten er sikkert å ramme de tyske armeer i Ungarn, som får sine bensintilførsler fra de syntetiske oljeanlegg i Tsjekkoslovakia. - I det fjernøst har det vært øket innsats av de store amerikanske Superfortresses, B-29. Disse opererer både fra baser i India, Kina og på Saipan og flyplasser for B-29 er nå også ferdigbygget på Aleutene. Med erobringen av flyplasser på Mindoro har amerikanerne bare 1/2 times flytur til Manila, og fra Mindoro vil det am. luftvåpen beherske hele det Sør-Kinesiske Hav.

Ukens viktigste flyangrep: Des. 14. Darlig vår vestfronten. Store styrker all. fly bomber mål i Pedalen. Fra India angriper Superforts mål i Rangoon og Bangkok. Des. 15. 700 tunge am. b. + 500 j. bomber jernb. og industrimål i Hannover og Kassel. Fra Italia angriper tunge am. b. jernbaneknutepunktet Rescaheim i Sør-Tyskland og Innsbruck, Linz og Salzburg i Østerrike. Des. 16. Kraftig RAF nattangrep i G. Farbenindustries anlegg i Ludwigshafen. am. bombere mot jernbanemål i Kornwestheim ved Stuttgart, os korterte Lancasters mot jernbanesentret Siegen. Fra Italia tunge am. b. mot synt. oljeanlegg i Bruz, Tsjekkoslovakia og Innsbruck. Des. 17. Store styrker br. b. angriper Ulm. Under Luftwaffes innsats av 450 fly i Köln-avsnittet skyter all. fly ned 120 tyske mask., egne tap 37. Fra Italia angriper tunge am. b. Bleckhammer. Superforts bomber Nagoya i Japan og Hankow i Jap. okkupert Kina. Des. 18. 500 Lancasters angriper München, Duisburg, Hanau og Münster. 500 tunge am. b. + 600 j. bomber Köln, Koblenz og Mainz. Stor taktisk innsats mot den tyske motoffensiv på vestfronten, 46 av 300 tyske fly skutt ned, egne tap 11 j. Fra Italia angriper eskorterte tunge am. b. Bleckhammer, Odertal, Salzburg, Graz og Wien, 21 b. + 8 j. savnes. Des. 19. RAF retter kraftig angrep på tyske krigsskip i Gdynia. Tett tåke hindrer flyvirksomheten på vestfronten. Fra Italia angriper tunge am. b. Bleckhammer og jernbanemål i Østerrike. Fra China angriper Superforts Shanghai, Nanking og flyfabrikker på Kiushiu. Am. melder 742 jap. fly ødelagt og 94 skip senket d. skadet siste uke under luftoperasjonene ved Filippinene.

Freitag 15. des. kl. 17.30, etter arbeidstidens slutt, trængte 6-8 maskerte menn inn på Thunes lok. Versted på Skøyen. En stund etter ble området ryddet av flere kraftige eksplosjoner og følgende glimrende resultat kunne noteres: To store damplokomotiver ødelagt ved sprengning av sylindrene. Et elektrisk lokomotiv satt ut av spillet ved sprengning av kompressoren. En stor tysk boggi vogn for transport av jernbanetankvogner ødelagt, (tyske mekanikere arbeidet for tiden på denne vogn). 5 jigger for tilføringsmekanismer på Bofors luftvernkanoner og endel tilføringsmekanismer ødelagt. Jiggerne var framstillet i Sverige og det vil ta måneder å erstatte dem. Ved dette forsinkes hele ordren på Bofors kanoner som tyskerne gjennom Kongsberg Våpenfabrikk har plassert i delleveranser hos en rekke norske bedrifter.

Framleis Fram. - Denne gang Fram Motorkompani. Lørdag, 16. des. ved 6. tiden inntraff flere voldsomme eksplosjoner i Fram Motorkompanis anlegg på Bislett i Oslo. Fram representerer Ford Motor Company og har Norges største spesialverksted for Ford. Det verdifulle dellager ble ødelagt og store skader ble gjort i reparasjonshallen og på en rekke biler.

Tomme tanker ramler mest. - Lørdag 16. des. ved 19-tiden eksploderte med voldsomme smell 7 jernbanetankvogner på Lysaker stasjon. Tyskerne holdt god vakt ved disse vognene som nettopp var tømt for flybensin til Fornebu. **Fuller tanker teller mest.** - Lørdag, 16. des. ødela sabotører på Bergensbanen 5 jernbanetankvogner (100.000 liter) bensin under transport fra Oslo til Bergen.

Angrep på løpende bånd mot kulelager. - Etter ødeleggelsen av SKFs hovedlager i Oslo, hvor 120.000 kulelager ble berøvet tyskerne, er en rekke lagre av kulelagere andre steder i landet blitt utsatt for franske, for ikke å si "danske" visitter. Særlig har bedriftene i Vestfold vanskelig for å finne igjen sine kulelagre. Ved Drammens Jernstøperi ble nylig et større antall viktige kulelagre utsatt for ekstra vammgang i form av et bad i bedriftens smelteovner. Husk, kulelagere er en tysk flaskehals! Tyskerne har beslaglagt 10.000 danske julegaver til Stor-Oslo.

Japansk "Volksturm". - Japanerne i Burma har lært opp apekatter til å klatre opp i trærne å kaste håndgranater på fienden.

Defeatist Z.

"Den anklagede Klara Z. var nettopp blitt ført fra fengslet til Berlins folke-domstol. Hun tok plass foran de 9 dommerne. Skuldrene hennes sank. Stommen hennes var en trett hvissen. - Første vitne var fru Z.s kokkepiké. Hun avgav forklaring: "Fru Z. diskuterte aldri politikk eller krigen. Herr Z. har vært på Østfronten i langre tid. Fru Z.s eldste sønn ble innrullert i hæren 3 måneder før hun ble arrestert. Hennes Z. sønn arbeider i en østerriksk fabrikk. Hennes yngste barn, en 17 år gammel datter, ble drept i tjeneste under en raid over Berlin. Jeg var tilstede da fru Z. fikk denne nyheten. Først stirret hun på meg, så skrek hun ut: Alt dette er den djævelens verk, den messamorderen. Stakkars Tyskland, slik er det altså med oss. - Jeg betraktet denne ytring som avgjort defeatistisk og som uvennlig overfor vår Fører. Jeg nølte ikke med å underrette myndighetene." - Neste og siste vitne var fru Z.s partner. Han forklarte: "Fru Z. førte et ansomt liv; gav lite til nazivinterhjelpen, leste ikke parti-aviser, overvar ikke møter." - Så avsa domstolens formann Ronald Frösler dommen: "Fru Klara Z. dømmes til døden ved halshuggning for sin defeatistiske innstilling og for å ha fornærmet Føeren, det tyske folk og den tyske stat." - Idet fru Z. ble ført vekk, ropte en nettsbetjent: "Nächster Fall - neste sak." (fra det amerikanske blad "Time"). **Optimist W.**

29. okt. 1941 holdt Winston Churchill en tale der det ble sagt, heter: "Man kan ikke sikker vite hvorledes situasjonen kommer til å utvikle seg. - Men man kan med fantasi ser mange flere farer enn det kanskje er, sikkert mange flere enn det kommer til å bli; derfor må de be om mot nok til å bære denne vilt-skuende fantasien. For enhver - det er ganske sikkert - må man dømmes av hva vi har gått igjennom i disse 10 månedene våre: gi deg ikke, gi aldri opp, aldri, aldri, aldri, aldri, ikke for noe, hverken meget eller lite, stort eller smått - gi deg bare hvis are og sund fornuft krever det. Gi aldri etter for vold. Gi aldri etter for fiendens tilsynelatende overmakt. Vi sto helt alene for et år siden, og mange trodde at vår tid var ute. - Meget forskjellig er situasjonene idag." -"

Er du "irritert" fordi det ikke ble slutt til jul? Er du nedtrykt over tyskernes motoffensiv i vest? - Knytt hevene og løp mot fienden. Fortsett ditt illegale arbeid og hold deg i form. En dag - om ikke allfor lenge - er det oss det står på. Gi deg ikke, aldri, aldri!

Denne julen minnes vi først og fremst den nord-norske befolkningen og alle de nordmenn som frister en kummerlig tilværelse i norske og tyske fengsler, og alle dem som falt for saken i året som gikk. Deres liv og gjerning må forplikte til øket motstand. Dessuten hilser vi alle nordmenn ute og hjemme, takker for innsatsen i året som gikk og rent personlig for all den velvilje vi har mott i vårt arbeid med "Kronikken". **God jul!**